

Моят живот в града

Филип О'Келя

Върху леглото беше отворена малка раница. Пълнех я с разни дрехи. Сутрешното слънце падаше върху кувертюрата и лакирания дъсчен под. Ар деко блок от 30-те години на ХХ век, 4-и етаж. Навън през прозореца - гледка към безразборна бъркотия от сгради, от всевъзможни епохи и всякакъв стил, потънали в зеленината на ранното лято.

Когато се нанесох, преди три години, стаята беше празна. Матрак на пода. Вечерите четях там, с възглавници, опрени на стената, сред езерце светлина от лампата, докато птиците по дърветата се смълчаваха и небето потъваше в мрак.

После срещнах Кармен. Матракът се превърна в двойно легло. Появи се тоалетка с огледало, а после скрин, и масивен гардероб.

Сега се изнасях.

Наех го, евтино, от стар приятел, който живееше в чужбина. Баща му, предишният обитател, беше починал. Преди да се нанесе, онези три години по-рано, бях помогнал на роднините да изхвърлят непотребните вещи, да ги изгорят и да почистят основно. Извлякохме вестници и книги и мебели навън, поправихме течашите кранчета и подменихме пукнатите прозорци. А докато вършехме тази работа, аз си мислех за книгите, които мъжът бе прочел, оставил ги бе подредени, да пожълтят по рафтовете, без стойност дори и за книжарниците за употребявани книги, както и за сноповете писма, които бе получил и запазил, адресантите им вече мъртви, и за кутиите с чернобели фотографии на хора, облечени като филмови звезди от 50-те години на ХХ век. Картините на стената, износената и разнородна смесица от мебели, всичките безполезни дрънкулки и сувенири – човек не би могъл да каже какво са означавали някога, нито дали някой антикварен магазин би им дал някаква цена. Бях чел, че в Индия човек от добро семейство се подготвя за смъртта, като се разтовари от бремето на покъщнината и задълженията си и се оттегли на някое тихо място да размишлява. Струваше ми се по-добър начин да си отидеш.

И така, нанесох се, донасяйки единствената ми чанта с багаж. През първата ми нощ сам там, стъпвах предпазливо на пръсти като нервен гост, който се страхува да издаде и звук. Апартаментът все още носеше отпечатъка на мъртвия мъж. Паркетът бе ерозирал около вратите, където цял живот бяха стъпвали стъпките му. Стените бяха пожълтели от никотин и от древния прах на града. Лежах на матрака ми на пода и не можех да заспя.

Но съм заспал дълбоко, а когато се събудих, стаята бе обляна в сутрешна светлина и се почувствах безсмъртен. Проправях си път, завоювах собствената си територия. В този град на жилищни блокове в стила на брутализма и на крещящи булеварди си бях спечелил нотка класа, в тих квартал близо до центъра. Помислих си, че мога да остана там завинаги, или докато не си намеря нещо още по-добро.

Изциклих пода на ръка, лакирах го и боядисах стените. Усилих музиката и канех приятели на гости. Водех жени. Прекарвах дълги вечери сам да чета, стоях на балкона, гледах покривите и дворовете и далечните блокове под различно небе, различна светлина и си представях, че съм единственият стабилен елемент във вечно променящия се свят и съм тук, за да му придам цялост, като го наблюдавам и запомня.

Срещнах Кармен на прием. Разказвах на някого за пиеса, която съм гледал, а в следващия момент тя стоеше до мен в черна рокля, с дълъг наниз от перли, сгушил се между гърдите ѝ, и говореше, че театърът е нещо чудесно, но какво правим с нивото на неграмотност сред маргинализираните общности? Изобщо не ме интересуваха маргинализираните общности. Животът ми в града се нареждаше прекрасно. Бях написал пиеса, която бе спечелила награда, а след нея сценарий за филм. Покривах нищожните си разходи до следващия ми голям удар, като пишех телевизионна сапунена опера в съавторство с други трима души. Тя ми разказа за неправителствената си организация. Аз пък ѝ казах, че искам да науча повече за бедните. Даде ми визитната си картичка.

Нанесе се при мен три седмици по-късно. Дотогава перлите бяха върнати на собствениците им, а аз научих, че тя е разорена. Работеше като

доброволка в организацията, която бях решил, че ръководи. Гордеех се, че мога да подкрепя добрата й кауза.

Първият ми урок за бедните беше, че Кармен не искаше да живее като тях. Настоя да купя перална машина. Именно тогава за първи път забелязах как апартаментът се смалява, когато излязох изпод душа, промъквайки се между новоинсталираната перална машина и тоалетната чиния. Дотогава се задоволявах да си пера дрехите на ръка, като ги нахисвах в кофа в банята и ги поразтърквах с крак, докато си вземам душ.

После изникна необходимост от гардероби за дрехите на Кармен. Толкова много дрехи, че не можеше да стигне да ги облече всичките. Нямаше достатъчно дни в годината. Струваше ми се сякаш всеки път, когато тя излезеше, се връщаше с още повече труфила. И искаше да чуе какво мисля. Винаги мислех, че са окей. На нея всичко й стоеше добре. Но тези неща трябваше да се прибират някъде. Същото беше и с обувките. Скоро се препъвах в тях. Озовавах се дори по рафтовете за книги.

Купих бормашина и ръчен трион и монтирах полици от пода до тавана в нишата в спалнята. Бях горд с произведението на труда си и за известно време то реши проблема с обувките. После дойдоха нови обувки.

А когато пътувахме някъде заедно, ни трябваша разни неща за спомен, сувенири, дрънкулки. Кухненските приспособления и електроуреди представляваха практическа необходимост. После дойдоха подаръците за рождени и имени дни, за Коледа, или като спонтанни жестове, и тъй като вече си имахме всичко, трябваше да си го купуваме повторно. Имахме чайник, така че си взехме още един, толкова декоративен и изящен, че не ставаше за варене на чай, така че просто стоеше на един рафт. Стъкленици и купи за украса се умножаваха из апартамента, по первази и рафтове и по полици, и те се изпълваха с мидички, шноли за коса, козметика, пили за нокти, гривни, шишенца с парфюм, обеци, отрязъци от билети, панделки, химикалки, моливи, монети, кибрити, пера, кремове за лице, етерични масла, копчета, игли и цветни камъни. Апартаментът беше водовъртеж, черна дупка, която засмукваше обувки и плат, и дрънкулки от всички краища на вселената.

Съседите бяха предимно възрастни хора. Мазето, където зимно време слагаха зеле в бидони, не беше достатъчно голямо за боклука им. Той преливаше по етажните площадки и по стълбището. Един ден вдовица

от втория етаж ме сграбчи за лакътя и ме завлече в апартамента си да се кача на стол и да й сваля кутия от върха на гардероба. Балконът й беше задръстен от картони, кутии и стари хладилници, които препречваха светлината.

Същата нощ се събудих внезапно. Кармен също се събуди и ме попита какво има.

- Не мога да дишам – отговорих.
- Отвори прозореца.
- *Отворен е.*

*****

Организацията й помагаше на жертви на домашно насилие. Аз също се включих. Прибирах се къщи, след като цял следобед съм съчинявал любовни усложнения за телевизията, а кухненската маса вече ме очакваше отрупана с документи, или пък някой файл, отворен на лаптопа. Станах експерт по изготвянето на оферти към ПР отделите на банки и луксозни хотели за по няколко капки от бюджетите им за „корпоративна социална отговорност”.

Парите от сценария за филм бяха заминали, а аз вече не пишех печелещи награди пиеси. Когато не бях зает с телевизионна драма и филантропия, готвех и чистех, пазарувах, перях и плащах сметките. Кармен реагираше кисело, когато намеквах да ме отмени в миенето на пода. Не била прислужница, а ако съм бил невротичен по отношение на праха – „анален” беше думата, която тя използваше, - тогава съм можел да наема чистачка.

Понякога, може би докато чистех тоалетната или пък търках загорял котлон на печката, изпитвах тих гняв. Но трябваше да призная, че тя не е мързелива. Бореше се със злото в света. Беше заета да въдворява ред в дома на всички останали.

Приятелят ми Рици имаше бар. Собственикът живееше на някакъв бряг в Тайланд, а Рици отговаряше за бара, докато той не реши да се върне. Беше странно място за напиване. Човек сядаше на щъркел и от едната му страна можеше да се озоват няколко момичета, загрижени за благосъстоянието на уличните кучета, а от другата – велосипедист с побеляла конска опашка, който те подканва да прочетеш „Моята борба” с отворено съзнание. Един следобед цялото място беше на наше разположение и Рици беше зад бара, като бършеше чаши, които вече изглеждаха кристалночисти. Пиехме червено вино от чаши за уиски, а аз говорех:

- Виж сега, Риц, едно момченце на брега, то взема камък и го хвърля във водата. Камъкът е продължение на силата му. А момиченцето ще събере хубавите миди и камъчета, ще си ги сложи в джоба и ще ги занесе вкъщи. Жените искат да притежават красотата, да я превърнат в свой собствен атрибут. А мъжете искат да притежават жените. Красотата е просто езикът, който изразява фертилността на жената.

Рици кимна. Свиреше на баскитара в банда, която не беше стигнала доникъде, но той продължаваше да участва. От известно време нямаше връзка и беше сам, доколкото знаех.

- Биологичният императив, искаш да кажеш. За да може мъжът да си пръсне семето.
- Жената – напълно резонно – иска да се увери в определени неща, преди да се съгласи да забременее. Така че мъжът, в конкуренция с всички останали мъже, бива въввлечен в света от активности, за да демонстрира, че е практичен и способен партньор. Следващото нещо, той вече строи градове, трупа стоки и ето ти после свещен брак, а мъжът се е превърнал в обект на цивилизоване. Колко от това е разбрало нещастното му копеле? Искал е да се почувства жив, а сега е в затвора. Спомня си как на колене се е молил да го пуснат през портите. И това обуздаване на мъжа, сделката, която той сключва с жената, за да му позволят да застане пред олтара на нейната красота, избухва в оргии от насилие. Армиите на Чингис хан, вълните от конници, които изгарят всичко по пътя си, град подир град, като чупят и влизат, вземат всичко, което поискат, без да молят или благодарят, и без да си избършат ботушите.

Отпих голяма глътка на края на тази реч. Човек би решил, че самият аз току-що съм изминал целия дълъг, горещ, пращен път от Монголия на кон.

Оставих празната чаша на бара. Рици повдигна вежда. Кимнах. Той ми наля отново. Мехурчетата се завихриха в тъмната течност и се уталожиха. Не бяхме изчерпали темата. Още беше следобед.

В нощта преди да се разделим, Кармен ме обвини, че си падам по жената на мой приятел. Бяхме ходили на гости на двойката. Те живееха на най-горния етаж на стандартен блок с архитектура в духа на брутализма, с гледка към други подобни блокове и докато вечерта се спускаше, осветените прозорци приличаха на редици телевизионни екрани, включени на едно и също предаване. Домакините ни чинно се бяха редили на опашка заедно с други млади двойки в общия салон на банката, за да им изложат изискванията за кредит, в резултат на което бяха успели да наблъскат доста неща под ниския си таван. Бяха предимно от „Икеа“, която бе кацнала на края на града преди няколко години като гигантски космически кораб от друга цивилизация.

Кармен отправи обвинението, или горчивата констатация, на улицата, докато се прибирахме вкъщи. Махнах да спра такси и се качихме. По време на пътуването не казахме нищо. Зарядът избухна вкъщи, докато си събувахме обувките в коридора. Битката продължи в часовете тъмнина, един до друг в леглото.

Веднъж започнали тези сесии, не можех да намеря никакъв начин да ги прекратя. Всяка дума, която изричах, се оказваше обвинителна, провокативна и взривоопасна. По-късно никога не можех да си спомня какво точно е било казано. Тези битки повличаха от своя страна отделен регистър от словоизлияния, хлъзгави и стремглави, и когато тя настояваше да обясня какво съм имал предвид две реплики по-назад или три дни по-рано, никога няхах никаква идея – кошмар с хидра, в който се изправяш храбро пред чудовището и го обезглавяваш, докато мутирвали негови версии се мултиплицират в сенките.

Преди месеци, останал без сили и изчерпан откъм аргументи, й казах, че ако не млъкне, ще я удуша, и в миг на силно драматична

реабилитация, който ме накара да я възневидя, тя се изправи рязко в леглото и запали нощната лампа. Бях изрекъл недопустимото, бях я заплашил с физическо насилие, което беше доказателство за дълбоко прикритата ми агресия. Светлината падаше над главата ми и лекцията продължи, но на човек щеше да му е нужна степен по клинична психология, за да я проследи. Тя се отплесна, както винаги, в онези жаргонни смахнати тангенти, заливайки ме с изфабрикувани фъшкии, сякаш са неоспоримо доказателство на социалните науки. Нямаше никакъв смисъл да я питам дали вярва на собствената си реторика – възможността, да речем, тлеещият ми патриархален гняв да ме докара дотам, че да я удуша. За нея беше достатъчно въодушевяващо, че може да произнася подобни неща; да нажежава агресивно градуса, дори докато издига като аргумент собствената си женска уязвимост. В поредица от случаи беше доказвала, че поведението ми е „насилническо” и докато стигнем до края на всяка инквизиция, аз бях толкова изтощен, че присъдата оставаше в сила.

И все пак, съжالياвах, че бях казал на Кармен, че ще я удуша и ѝ се заклев, че никога повече няма да го повтора. И не го направих.

Но понякога го мислех, в онези случаи късно нощем, когато бях толкова изморен, че не можех повече да формулирам и едно свързано изречение, а тя бе във вихъра на праведния си гняв, и я умолявах да спре да говори.

- Моля те, Кармен – казвах аз. – Моля те, спри.

Една нощ, няколко месеца преди да се разделим, се бях облегал на бара при Рици. И Кармен беше там, нотка класа на фона на заобикалящата мръсотия, а Рици ми задаваше гатанка:

- Как се нарича дупката в мъжкия задник? Анус, нали така?
- Така.
- Е, а как се нарича дупката в женския задник?
- Как?
- Бонус.

Засмяхме се, после се смяхме на това, че другият се смее и когато изглеждаше, че всичко е приключило, Рици ме погледна и каза „бонус”, и всичко започна отначало.

Но Кармен не се смееше. С усмивка през зъби тя попита Рици дали шегата означава, че мъжът е анатомичният стандарт, а жената е отклонение? Или че жената е просто поредица от дупки, които мъжът да запълва?

- Стига, Кармен – рекох аз. – Това е шега...
- Както е казал Фройд: „Където има шега, има и проблем”. Това е шега за жените.

Рици сви рамене.

- Аз наистина имам проблем с жените – каза той. – Нямам кой-знае какъв късмет с тях и предполагам, че сам съм си виновен.

За момент Кармен бе обезоръжена от липсата на напереност у Рици. И после той я попита:

- Колко феминистки са нужни, за да се смени една крушка?
- Не знам.
- Една. И не е смешно.

Кармен се усмихна, но не се засмя.

След това се виждах с Рици само без нея. Което ще рече почти никога. Бях зает с работата ми в телевизионния канал или помагах на Кармен във филантропията ѝ. А имах и домакинските ми задължения.

*****

Спорихме през цялата нощ, последната, която прекарахме заедно, докато лежахме по гръб, изтощени, загледани в тавана. Около 4 часа сутринта Кармен се обърна към мен, със спокоен вече глас:

- Ами ако забременея? Ти не искаш да имаш деца с мен, нали?

Осъзнах, че току-що нещата си бяха дошли на мястото.

- Не. Не мога да кажа, че искам.

Дълъг е пътят от първата страстна нощ до първата безсънна нощ, в която се карате как да отгледате децата, както се бе изразил някога един мъдър мъж. Ние поне щяхме да пропуснем частта с децата.

Слънцето изгряваше, като озаряваше стените.

Апартаментът вече не беше мой. Щеше да е нелогично да я карам да мести всичките тези вещи. Само обувките ѝ – преливащи откъм нишата им, подаващи се изпод леглото, завладели рафта за книги, подредени отгоре върху гардероба – щяха да се нуждаят от цяла бригада хамали. Последва кратка размяна на реплики относно битовизми.

И въпреки това се разкъсвах отвътре, застанал в спалнята онази последна сутрин, с малката раничка отворена на леглото, докато гледах всичките ѝ боклуци. Животът ни заедно, любовта ни, се бяха омотали ужасно в тях.

Изчаках да мине 11 часа, за да не будя Рици прекалено рано, после се изкачих по мръсното стълбище покрай стени с лющеща се боя и с пукнати или изпочупени прозорци. Отвори ми вратата по шорти и провиснала тениска, с които бе спал. Беше едностаен тавански апартамент с кухненска ниша с барплот и щъркел. Имаше малък диван и овална холна масичка от изкуствен материал, висок лампион с килнат на една страна пращен абажур от плат и директорски стол до кръглия тавански прозорец. Подът се състоеше от нелакирани дъски, покрити със слой мръсотия. Тесен матрак с топка чаршафи беше допрян до стената, а до матрака стоеше акустична китара и електрическа баскитара, свързана с тонколона. Повърхностите – масите, кухненският плот, кутията на тонколоната, и значителна част от пода – не се виждаха изпод вестници, книги, списания, найлонови пликове, буркани, празни кутии от храна, чинии, паници и порцеланови чаши, и друга посуда. От дълго време закусваше с крекери с фъстъчено масло и мармалад от ягоди. В пепелника стоеше и чакаше ръчно свит джойнт канабис. Изплакнах една чаша и си налях кафе, после откъртих захар, засъхнала на дъното на захарница. Преместих някакви книги и списания от дивана върху овалната масичка.

Седнах на дивана на бучки и казах на Рици, че съм бездомен.

Той запали и издиша дима.

- Какво се случи?
- Нещата се сговниха.
- За една нощ?
- Постепенно. После изведнъж.
- Но това беше твоят апартамент.
- Не можеш да я изрита навън. Тя няма пари. А и съм се заровил в работа.
- Ъ?
- Така че да не се окаже, че накрая й плащам наем. Или че се връщам там, защото ми липсва апартаментът ми.
- Умно.
- А и тя каза, че съм си падал по Диа.

Диа беше жената на приятеля ми. Двойката, на която бяхме гостували с Кармен предишната вечер.

- Това е смахнато – каза Рици.
- Не, не е. Истина е.

За момент Рици не каза нищо. Беше смутен.

- Искаш ли малко?
- Не.

Той дръпна няколко пъти, после се изправи и се приближи до баскитарата си, след което натисна превключвател, от който тонколоната гръмна, а после зажува. Сложи си слушалките, дръпна мълчаливо струните и се залюля под звуците на нечут ритъм. Лежах на канапето, провесил крака през страничната облегалка, и съм задрямал.

Когато се събудих, него го нямаше.

Първата ми работа беше да почистя тоалетната, така че да мога да влизам, без да се задуша. После се разправих с празните буркани от мармалад и фъстъчено масло, които бяха хванали синя плесен, както и с другите остатъци от храна.

Вечерта, след като се мръкна, наминах край бара.

Същата нощ, след като затворихме бара, се върнахме заедно на тавана, а аз седнах на дивана и изпуших първия ми джойнт от доста време насам, докато средните по големина сънливи предмети от материалния свят пристъпиха напред и ми се явиха ярки като леглото и стола от спалнята на Ван Гог в Арл.

Седнал до таванското прозорче на директорския стол и стиснал малък далекоглед, Рици зашепна припряно:

- Ей! Загаси лампата!

Натиснах ключа на лампата. Бяхме в пълен мрак.

- Защо шепнеш, Риц? – попитах с нормален глас.

Малкият далекоглед беше притиснат до очите му. Той заговори с тих, гърлен глас:

- Тя се прибира горе-долу по това време, ходи насам-натам известно време, съблича се. Съвършено тяло, дълга коса, няма си гадже. Разхожда се така.

Поисках да погледна. Приближих се и взех далекогледа от Рици. Отсреща през улицата, един етаж по-долу и леко вдясно имаше осветен прозорец.

- Тук – каза Рици, докато ми отстъпваше стола си. – Трябва да седнеш и да го задържиш неподвижно, иначе играе прекалено много.

Седнах, погледнах през далекогледа и открих осветения прозорец. Празна стая.

- Нищо – казах, почти шепнешком в потайния мрак.

- Чакай.

Чаках. После тя мина покрай прозореца, твърде рязко. Ъгълът не беше добър и прозорецът беше прекалено малък. Тя изчезна, преди да успея да се фокусирам.

Появи се втори път. Беше млада, слаба жена, а косата ѝ беше вързана на конска опашка. Отвъд това не можах да различа кой-знае какво и тя отново изчезна. Обективът лъжеше. Рици обясни: първо си затваряш

дясното око и фокусираш лявото, после затваряш лявото и дофокусираш дясното. Чакането представляваше голяма част от цялата работа.

Но когато момичето все пак най-накрая се появи отново, за един ослепителен миг тя беше огромна пред погледа ми, сякаш прожектирана върху гигантски екран и аз инстинктивно затаих дъх, за да настроя треперещото си зрение, докато тя си разпусна косата и я разтърси. Към този момент очите ми вече бяха толкова изморени, че не знаех какво виждам, само, че това е видение от друг свят. Там, отсреща през улицата, момиче, което работи в бар или клуб, и което се прибира късно нощем у дома, само, уморено и си сваля грима.

Подадох далекогледа на Рици и се върнах на дивана, седнах на него в тъмното, пиех. От време на време той казваше по нещо.

- Случва се. Сега тя се съблича.

И накрая:

- Това е. Край. Тя изгаси осветлението.

Дръпнах шнура на лампата. Осветен сега, въздухът изглеждаше замъглен, като че ли примесен с искрящ червеникав прах. Рици стана и се протегна. Очите му бяха кръвясали, а далекогледът беше оставил малки отпечатащи под формата на полукръг под всеки от подпухналите му клепачи. Изглеждаше смаян. Като създание, привикнало към мрачните дълбини – подземния воден или сухоземен свят, - което е било извлечено насила на повърхността.

- Риц, трябва да те запозная с някоя и друга приятна жена.

- Познаваш ли някоя?

Определено познавах няколко жени, в действителност наистина чудесни хора, а някои от тях бяха сами. Но като помислих за тях още малко, и като помислих и за Рици, идеята вече не ми се струваше толкова страхотна.

Всъщност, никоя от идеите ми не ми се струваше добра. Познавах Кармен не повече, отколкото Рици познаваше момичето отсреща през улицата. Тя наистина говореше всичките тези побъркани неща, когато се

карахме късно нощем, но в действителност се опитваше да постигне нещо друго. Опитваше се да стигне до факта, че аз не я обичам по начина, по който тя искаше да я обичам, по начина, по който трябваше да я обичам. А аз се преструвах, че не чувам какво казва, и това ме правеше лъжец. Онова, което в действителност обичах, беше собственото ми пространство, където не се налагаше да лъжа.

Сега имах всичкото пространство, от което се нуждаех. Постлах одеяло на земята и лежах буден в тъмното, с отворени очи, докато слушах как хлебарките трополят и драцят между вестниците и по прашния дъсчен под. Бяха гневни, тъй като бурканите с фъстъчено масло ги нямаше. Представих си ги как пълзят по мен, докато спя. Щеше да се наложи да купя някакъв спрей на сутринта.

Лежах там по гръб, дълго време, както ми се струваше, и слушах. После заспах късно в единствения град, в който някога бях живял и в съня си се озовах, че живея в друг град. Вярвах в реалността му, докато сънувах, и не си спомнях града, в който спях. Имах цял минал живот в града от съня ми, както и сложни спомени от времето ми там, за измислени насън приятели и измислени насън задължения. Имах задача, която да довърша, и предназначение, и си спомнях улиците и интериора на сградите, докато вървах, безкрайни взаимно свързани стаи и коридори, и стълбища, по които да се изкача, нови, но познати, както когато си напомняш за собствения си живот, който вечно ти убягва, дори когато го живееш.

Филип О'Келя е публикувал два сборника с разкази: „Бележки от турски бардак” (2006 г.), спечелил наградата „Глен Димплекс” за млади автори, и „Приятната светлина на деня” (2009 г.). И двете книги са били в късия списък за международната награда за разказ „Франк О'Конър”. Филип е носител на наградата „Руни” за ирландска литература през 2006 г. Редактор е на антологията „Думи - остени, заковани гвоздеи”, издадена от „Стингинг Флай Прес” през 2010 г. Той живее в Букурещ. Третият му сборник с разкази, „Проблем”, ще бъде издаден от „Стингинг Флай Прес” по-късно през тази година.